

Brusel 11. července 2023
(OR. en)

11135/1/23
REV 1

ECOFIN 661
UEM 195
SOC 487
EMPL 338
COMPET 682
ENV 761
EDUC 274
RECH 306
ENER 397
JAI 907
GENDER 138
ANTIDISCRIM 132
JEUN 176
SAN 413

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Č. předchozího dokumentu:	11135/23
Č. dok. Komise:	COM(2023) 606 final
Předmět:	DOPORUČENÍ RADY k národnímu programu reforem Estonska na rok 2023 a stanovisko Rady k programu stability Estonska z roku 2023

Delegace naleznou v příloze výše uvedený návrh doporučení Rady, který na základě doporučení Komise COM(2023) 606 final projednala Rada a Evropská rada.

DOPORUČENÍ RADY

ze dne ...

k národnímu programu reforem Estonska na rok 2023 a stanovisko Rady k programu stability Estonska z roku 2023

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik¹, a zejména na čl. 5 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy², a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

---

¹ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

² Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25.

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241³, kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost (dále jen „nástroj“). Nástroj poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. V souladu s prioritami evropského semestru nástroj přispívá k hospodářskému a inkluzivnímu oživení a k provádění udržitelných prorůstových reforem a investic, zejména reforem a investic za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Pomáhá rovněž posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci Unie a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv. Maximální finanční příspěvek na členský stát v rámci nástroje byl dne 30. června 2022 aktualizován v souladu s čl. 11 odst. 2 nařízení (EU) 2021/241.

---

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Dne 22. listopadu 2022 přijala Komise roční analýzu udržitelného růstu 2023, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2023. Dne 23. března 2023 Evropská rada potvrdila priority analýzy udržitelného růstu 2023, která se zaměřuje na čtyři rozměry konkurenceschopné udržitelnosti. Dne 22. listopadu 2022 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování 2023, ve které je Estonsko uvedeno mezi členskými státy, jež by mohly být postiženy nerovnováhami nebo by u nich takové postižení mohlo hrozit a u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Téhož dne Komise rovněž přijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Estonska na rok 2023. Komise taktéž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2023, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny⁴ (dále jen „doporučení týkající se eurozóny 2023“) přijala Rada dne 16. května 2023, společnou zprávu o zaměstnanosti dne 13. března 2023.
- (3) Třebaže ekonomiky Unie vykazují pozoruhodnou odolnost, stále na ně negativně dopadá geopolitická situace. Unie pevně stojí při Ukrajině a její agenda hospodářské a sociální politiky se zároveň zaměřuje na snižování negativního dopadu energetických otřesů na zranitelné domácnosti i podniky v krátkodobém horizontu a na pokračování dosavadní práce na zelené a digitální transformaci, podpoře udržitelného a inkluzivního růstu, ochraně makroekonomické stability a zvyšování odolnosti ve střednědobém horizontu. Silně se také soustřeďuje na zvyšování konkurenceschopnosti a produktivity Unie.

---

⁴ Doporučení Rady ze dne 16. května 2023 týkající se hospodářské politiky eurozóny (Úř. věst. C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Dne 1. února 2023 vydala Komise sdělení „Průmyslový plán Zelené dohody pro věk s nulovými čistými emisemi“ (dále jen „Průmyslový plán Zelené dohody“). Záměrem tohoto plánu je posílit konkurenceschopnost unijního průmyslu s nulovými čistými emisemi a podpořit rychlý přechod ke klimatické neutralitě. Plán je doplněním pokračujícího úsilí v rámci Zelené dohody pro Evropu a plánu REPowerEU. Má rovněž za cíl vytvořit příznivější prostředí, aby se zvýšila unijní výrobní kapacita u technologií a produktů s nulovými čistými emisemi nezbytných ke splnění ambiciózních cílů Unie v oblasti klimatu a byl zajištěn přístup k relevantním kritickým surovinám, mimo jiné prostřednictvím diverzifikovaného zajišťování zdrojů, patřičného využívání geologických zdrojů v členských státech a maximální recyklace surovin. Průmyslový plán Zelené dohody se opírá o čtyři pilíře: předvídatelné a zjednodušené právní prostředí, rychlejší přístup k financování, zlepšování dovedností a otevřený obchod pro odolné dodavatelské řetězce. Dne 16. března 2023 pak Komise rovněž vydala další sdělení nazvané „Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030“, jež je postaveno na devíti vzájemně se posilujících stimulech a jehož cílem je vytvoření regulačního rámce, který bude podporovat růst. Sdělení vytyčuje politické priority, které se soustředí na aktivní zajišťování strukturálních zlepšení, dobře zacílených investic a regulačních opatření, aby byly Unie a její členské státy v dlouhodobém výhledu konkurenceschopné. Níže uvedená doporučení pomáhají tyto priority řešit.
- (5) V roce 2023 se evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik nadále vyvíjí v souladu s prováděním nástroje. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány řeší veškerá relevantní doporučení pro jednotlivé země vydaná v posledních letech nebo jejich významnou část. Doporučení pro jednotlivé země z let 2019, 2020 a 2022 zůstávají stejně relevantní i pro plány pro oživení a odolnost, které byly revidovány, aktualizovány nebo pozměněny v souladu s články 14, 18 a 21 nařízení (EU) 2021/241.

- (6) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435⁵ (dále jen „nařízení REPowerEU“) přijaté dne 27. února 2023 má za cíl rychle ukončit závislost Unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. To přispěje k energetické bezpečnosti a diverzifikaci dodávek energií v Unii a povede k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, k zvýšení kapacity pro ukládání energie a k zlepšení energetické účinnosti. Nařízení REPowerEU členským státům umožňuje doplnit do národního plánu pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů plánu REPowerEU. Zmíněné reformy a investice také pomohou zvýšit konkurenceschopnost unijního průmyslu s nulovými čistými emisemi, o které usiluje Průmyslový plán Zelené dohody, a plnit doporučení pro jednotlivé země, která souvisejí s energetikou a byla členským státům vydána v roce 2022 a případně v roce 2023. Nařízení o plánu REPowerEU zavádí novou kategorii nevratné finanční podpory, která je členským státům k dispozici na financování nových reforem a investic souvisejících s energetikou v rámci jejich plánů pro oživení a odolnost.

---

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1).

- (7) Dne 8. března 2023 přijala Komise sdělení poskytující pokyny v oblasti fiskální politiky na rok 2024 (dále jen „sdělení z 8. března 2023“). Jeho cílem je podpořit přípravu programů stability a konvergenčních programů členských států a posílit tím koordinaci politik. Komise v něm vzpomenula, že na konci roku 2023 bude deaktivována obecná úniková doložka Paktu o stabilitě a růstu. Pro roky 2023–2024 vyzvala Komise k fiskálním politikám, které zajistí střednědobou udržitelnost dluhu a udržitelným způsobem zvýší potenciální růst a členské státy byly vyzvány, aby ve svých programech stability a konvergenčních programech z roku 2023 nastínily, jak jejich fiskální plány zajistí dodržení referenční hodnoty pro schodek ve výši 3 % hrubého domácího produktu (HDP) stanovené ve Smlouvě a věrohodné a trvalé snížení dluhu nebo udržení dluhu na obezřetné úrovni ve střednědobém horizontu. Komise rovněž vybídla členské státy, aby postupně ukončily vnitrostátní fiskální opatření, která zavedly na ochranu domácností a podniků v souvislosti s prudkým zdražením energií, a začaly u těch nejméně cílených. Uvedla, že pokud by bylo nutné podpůrná opatření prodloužit kvůli novým tlakům na ceny energie, měly by je členské státy zaměřit mnohem lépe než v minulosti na zranitelné domácnosti a podniky. Fiskální doporučení budou podle Komise kvantifikovaná a diferencovaná. Kromě toho budou formulována na základě čistých primárních výdajů, jak je navrženo v jejím sdělení ze dne 9. listopadu 2022 o směrech pro reformu rámce správy ekonomických záležitostí EU. Komise doporučila, aby všechny členské státy i nadále chránily investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistily účinné využívání prostředků z nástroje i z dalších fondů Unie, a to zejména s ohledem na zelenou a digitální transformaci a cíle odolnosti. Komise uvedla, že v souladu se stávajícími právními předpisy navrhne Radě, aby postupy při nadměrném schodku na základě porušení referenční hodnoty schodku zahájila na jaře 2024 na základě výsledků plnění rozpočtu za rok 2023.

- (8) Dne 26. dubna 2023 předložila Komise legislativní návrhy na provedení komplexní reformy pravidel Unie pro správu ekonomických záležitostí. Hlavním cílem návrhů je posílit udržitelnost veřejného dluhu a podpořit udržitelný a inkluzivní růst ve všech členských státech prostřednictvím reforem a investic. Komise ve svých návrzích usiluje o zlepšení vlastní odpovědnosti členských států, zjednodušení rámce a větší zaměření na střednědobý horizont spolu s účinným a soudržnějším prosazováním. Podle závěrů Rady ze dne 14. března 2023 o směrech pro reformu rámce správy ekonomických záležitostí EU je cílem dokončit tuto legislativní činnost v roce 2023.

- (9) Dne 18. června 2021 předložilo Estonsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 nařízení (EU) 2021/241 posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V uvedeného nařízení. Dne 29. října 2021 přijala Rada prováděcí rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Estonska⁶. Uvolnění splátek je podmíněno přijetím rozhodnutí Komise přijatým v souladu s čl. 24 odst. 5 nařízení (EU) 2021/241, které uvádí, že Estonsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Předpokladem uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů. Dne 9. března 2023 předložilo Estonsko Komisi v souladu s článkem 21c nařízení (EU) 2021/241 revidovaný národní plán pro oživení a odolnost, včetně kapitoly REPowerEU. Revidovaný plán pro oživení a odolnost rovněž zohledňuje aktualizovaný maximální finanční příspěvek v souladu s čl. 18 odst. 2 uvedeného nařízení a zahrnuje odůvodněnou žádost, aby Komise změnila prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 3. listopadu 2021 v souladu s čl. 21 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241, neboť se domnívá, že plán pro oživení a odolnost již není vzhledem k objektivním okolnostem zčásti dosažitelný. Dne 12. května 2023 Komise přijala návrh prováděcího rozhodnutí Rady o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Estonska. Dne 16. června 2023 přijala Rada prováděcí rozhodnutí, kterým se mění prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 29. října 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Estonska⁷.

---

⁶ ST 12532/2021 INIT; ST 12532/2021 ADD 1; ST 12532/2021 ADD 1 COR 1; ST 12532/2021 ADD 1 COR 1 REV 1.

⁷ ST 9367/2023 INIT; ST 9367/2023 ADD 1; ST 9367/2023 ADD 1 REV 1.

- (10) Dne 11. května 2023 předložilo Estonsko svůj národní program reforem na rok 2023 a dne 28. dubna 2023 svůj program stability z roku 2023 v souladu s čl. 4 odst. 1 nařízení (ES) č. 1466/97. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány společně.
- (11) Dne 24. května 2023 zveřejnila Komise zprávu o Estonsku pro rok 2023. Posoudila pokrok, který Estonsko učinilo při plnění příslušných doporučení, jež pro něj přijala Rada v letech 2019 až 2022, a hodnotila, jak Estonsko provádí plán pro oživení a odolnost. Vycházejíc z této analýzy, zpráva o Estonsku poukázala na mezery, pokud jde o výzvy, které plán pro oživení a odolnost neřeší nebo je řeší pouze částečně, a na nové a vznikající výzvy. Posoudila rovněž pokrok Estonska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.
- (12) Komise v případě Estonska provedla hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011 a dne 24. května 2023 zveřejnila jeho výsledky. Komise dospěla k závěru, že Estonsko se nepotýká s makroekonomickými nerovnováhami. Zejména slabiny související s konkurenceschopností a vývojem cen bytových nemovitostí se v poslední době zvýšily, ale celkově se zdá, že jsou v současné době omezené. Mzdy a zejména ceny v roce 2022 výrazně vzrostly, ztráty konkurenceschopnosti se však zdají být omezené, zatímco běžný účet zaznamenal pouze malý schodek a předpokládá se, že se v letech 2023 a 2024 přiblíží vyrovnanému stavu. Nicméně pokud budou přetrvávat inflační a mzdové tlaky, mohou tyto tlaky narušit konkurenceschopnost Estonska, zejména vzhledem k tomu, že jádrová inflace je výrazně nad průměrem eurozóny. Ceny bytových nemovitostí od pandemie COVID-19 výrazně rostou, nevykazují však výrazné známky nadhodnocení. Vzhledem k růstu úrokových sazeb a nedávné hospodářské recesi se ceny bytových nemovitostí pravděpodobně sníží. Zadlužení a úvěry domácností jsou navíc poměrně mírné a finanční sektor je zdravý. Nastavení politiky je celkově příznivé, i když určité další úsilí by mohlo pomoci řešit rizika vyplývající ze zjištěných slabin. V tomto ohledu by byly důležité pokračující proticyklické fiskální a makroobezřetnostní politiky, které by byly v případě potřeby posíleny. Cenové tlaky by mohla pomoci řídit podpora hospodářské soutěže na domácím trhu.

- (13) Podle údajů potvrzených Eurostatem se schodek veřejných financí Estonska snížil z 2,4 % HDP v roce 2021 na 0,9 % v roce 2022, zatímco veřejný dluh vzrostl ze 17,6 % HDP na konci roku 2021 na 18,4 % na konci roku 2022. Dne 24. května 2023 vydala Komise zprávu podle čl. 126 odst. 3 Smlouvy. Tato zpráva pojednávala o rozpočtové situaci Estonska, neboť jeho schodek veřejných financí má v roce 2023 překročit referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě. Zpráva dospěla k závěru, že kritérium schodku není splněno. V souladu se sdělením ze dne 8. března 2023 Komise na jaře 2023 nenavrhlaha zahájit nové postupy při nadměrném schodku. Komise poté prohlásila, že navrhne Radě, aby postupy při nadměrném schodku na základě porušení referenční hodnoty schodku zahájila na jaře 2024 na základě výsledků plnění rozpočtu za rok 2023. Estonsko by tuto skutečnost mělo zohlednit při plnění svého rozpočtu na rok 2023 a při přípravě návrhu rozpočtového plánu na rok 2024.
- (14) Na saldo veřejných financí dopadají opatření fiskální politiky, která byla přijata ke zmírnění hospodářských a sociálních důsledků růstu cen energií. V roce 2022 mezi opatření fiskální politiky snižující příjmy patřila nižší spotřební daň u zemědělských pohonných hmot, zatímco opatření fiskální politiky zvyšující výdaje zahrnovala částečnou kompenzaci účtů za energii pro domácnosti, které vydělávají méně než medián příjmu, snížené sít'ové poplatky za elektřinu a plyn pro domácnosti a podniky, zastropování cen elektřiny a plynu pro domácnosti a jednorázové sociální transfery ve výši 50 EUR důchodcům a rodinám s dětmi. Komise odhaduje čisté rozpočtové náklady na tato opatření v roce 2022 na 0,8 % HDP. Na saldo veřejných financí rovněž dopadají rozpočtové náklady na poskytování dočasné ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny, které se v roce 2022 odhadují na 0,6 % HDP. Současně poklesly odhadované náklady na dočasná mimořádná opatření související s krizí způsobenou onemocněním COVID-19, a to z 2,3 % HDP v roce 2021 na 0 % v roce 2022.

- (15) V doporučení ze dne 18. června 2021 Rada Estonsku⁸ doporučila, aby v roce 2022 udržovalo podpůrné nastavení fiskální politiky, včetně impulsu dodaného nástrojem, a aby zachovalo investice financované z vnitrostátních zdrojů.
- (16) Podle odhadů Komise bylo nastavení fiskální politiky⁹ v roce 2022 utlumující v rozsahu 1,3 % HDP, což bylo v kontextu vysoké inflace vhodné. V souladu s doporučením Rady Estonsko nadále podporovalo oživení investicemi, které jsou financovány z nástroje. Výdaje financované z nástroje a dalších fondů Unie v roce 2022 dosáhly 1,4 % HDP (1,6 % HDP v roce 2021). Pokles výdajů financovaných z grantů v rámci nástroje a z dalších fondů Unie v roce 2022 byl způsoben rychlým a nepředvídaným nárůstem cen ve stavebnictví. Příspěvek investic financovaných z vnitrostátních zdrojů k nastavení fiskální politiky měl utlumující povahu v rozsahu 0,6 procentního bodu¹⁰. V rozporu s doporučením Rady ze dne 18. června 2021 Estonsko proto nezachovalo investice financované z vnitrostátních zdrojů. Současně s tím příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (bez nových opatření na straně příjmů) k nastavení fiskální politiky měl utlumující povahu v rozsahu 0,8 procentního bodu. Estonsko proto růst běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů dostatečně omezilo.

---

⁸ Doporučení Rady ze dne 18. června 2021, kterým se vydává stanovisko Rady k programu stability Estonska z roku 2021 (Úř. věst. C 304, 29.7.2021, s. 23).

⁹ Nastavení fiskální politiky se měří změnou primárních výdajů (očištěných od diskrečních opatření na straně příjmů) s vyloučením dočasných mimořádných opatření souvisejících s krizí COVID-19, ale se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) v rámci nástroje a dalších fondů Unie ve vztahu k střednědobému potenciálnímu růstu. Další podrobnosti viz rámeček 1 ve fiskálních statistických tabulkách.

¹⁰ Pokles investic odráží zpoždění při plnění některých projektů kvůli prudkému nárůstu stavebních nákladů v souvislosti s narušením dodavatelského řetězce v důsledku války na Ukrajině. Příspěvek ostatních kapitálových výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů měl zároveň expanzivní povahu a činil 0,4 procentního bodu HDP, což odráželo pořízení zásob plynu a pohonných hmot.

- (17) Makroekonomický scénář, z něhož vycházejí rozpočtové projekce v programu stability z roku 2023, je pro rok 2023 obezřetný a je v souladu s jarní prognózou Komise 2023 na další období. Podle projekcí vlády poklesne reálný HDP v roce 2023 o 1,5 % a v roce 2024 vzroste o 3,0 %. Pro srovnání, jarní prognóza Komise z roku 2023 počítá s nižším utlumením reálného HDP o 0,1 % v roce 2023 a obdobně s růstem o 3,0 % v roce 2024. Rozdíl v roce 2023 je způsoben zejména tím, že Komise očekává příznivější vývoj soukromé spotřeby spolu s projekcemi mírně nižší inflace měřené harmonizovaným indexem spotřebitelských cen (HISC) a vyššího růstu mezd.
- (18) Ve svém programu stability z roku 2023 vláda očekává, že se celkový schodek veřejných financí zvýší v roce 2023 na 4,3 % HDP. Zvýšení v roce 2023 odráží zejména diskreční opatření, jako jsou dodatečné výdaje na rodinné dávky, důchody, obranu a vzdělávání a úpravu daňových pásem s cílem snížit daň z příjmů, jakož i předpokládaný nárůst výdajů místních samospráv. Podle programu stability z roku 2023 se dále očekává, že poměr veřejného dluhu k HDP vzroste z 18,4 % na konci roku 2022 na 20,2 % na konci roku 2023. Jarní prognóza Komise 2023 předpokládá v roce 2023 schodek veřejných financí ve výši 3,1 % HDP. To je méně než schodek předpokládaný v programu stability z roku 2023, zejména v důsledku účinku jmenovatele vyplývajícího z projekce vyššího nominálního HDP a vyššího odhadovaného růstu základů daně a daňových a nedaňových příjmů.

- (19) Očekává se, že na saldo veřejných financí budou v roce 2023 nadále dopadat opatření přijatá ke zmírnění hospodářských a sociálních důsledků růstu cen energií. Sestávají z opatření prodloužených z roku 2022, zejména proplacení podílu účtů všech domácností za vytápění, elektřinu a plyn. Čisté rozpočtové náklady na podpůrná opatření jsou odhadovány v jarní prognóze Komise 2023 na 0,3 % HDP v roce 2023¹¹. Zdá se, že opatření v roce 2023 nejsou zaměřena na nejzranitelnější domácnosti nebo podniky a nezachovávají v plném rozsahu cenový signál ke snížení poptávky po energii a zvýšení energetické účinnosti. V důsledku toho se objem cílených podpůrných opatření, která se berou v úvahu při posouzení plnění doporučení Rady ze dne 12. července 2022¹², odhaduje v jarní prognóze Komise 2023 na 0 % HDP v roce 2023 (oproti 0,1 % HDP v roce 2022). Rozpočtové náklady na dočasnou ochranu vysídlených osob z Ukrajiny se ve srovnání s rokem 2022 mají podle projekcí zvýšit o 0,1 procentního bodu HDP.
- (20) Ve svém doporučení ze dne 12. července 2022 doporučila Rada Estonsku zajistit v roce 2023, aby růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů byl v souladu s celkově neutrálním nastavením fiskální politiky¹³, a brát přitom v potaz pokračující dočasnou a cílenou podporu domácností a podniků, které jsou nejzranitelnější vůči prudkým nárůstům cen energií, a osob prchajících z Ukrajiny. Estonsko by se mělo připravit na přizpůsobování běžných výdajů vyvíjející se situaci. Estonsku bylo též doporučeno rozšířit veřejné investice do zelené a digitální transformace a energetické bezpečnosti při zohlednění iniciativy REPowerEU, a to i s využitím nástroje a dalších fondů Unie.

---

¹¹ Číselné údaje představují výši ročních rozpočtových nákladů na opatření, mimo jiné v oblasti běžných příjmů a výdajů a – je-li to relevantní – kapitálových výdajů.

¹² Doporučení Rady ze dne 12. července 2022 k národnímu programu reforem Estonska na rok 2022 a stanovisko Rady k programu stability Estonska z roku 2022 (Úř. věst. C 334, 1.9.2022, s. 44).

¹³ Podle jarní prognózy Komise 2023 se střednědobý růst potenciálního produktu Estonska (desetiletý průměr), který se používá k měření nastavení fiskální politiky, odhaduje v nominálním vyjádření na 13,3 %.

(21) Pro rok 2023 se v jarní prognóze Komise 2023 předpokládá expanzivní nastavení fiskální politiky (−0,8 % HDP) na pozadí vysoké inflace. To navazuje na utlumující nastavení fiskální politiky v roce 2022 (+1,3 % HDP). Předpokládá se, že příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (očištěných o diskreční opatření na straně příjmů) k nastavení fiskální politiky v roce 2023 bude mít expanzivní povahu v rozsahu 1,2 % HDP. To zahrnuje snížení nákladů na cílená podpůrná opatření pro domácnosti a podniky, které jsou nejvíce ohroženy prudkým nárůstem cen energií o 0,1 % HDP. To dále zahrnuje vyšší náklady na poskytování dočasné ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (o 0,1 % HDP). Tento expanzivní příspěvek čistých primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů proto není způsoben cílenou podporou domácností a podniků, které jsou nejvíce ohroženy prudkým nárůstem cen energií, a osob prchajících z Ukrajiny. Expanzivní růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (bez započtení diskrečních opatření na straně příjmů) je způsoben zejména sociálními výdaji, mzdami ve veřejném sektoru a výdaji na vzdělávání a obranu. Celkově není projektovaný růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v souladu s doporučením Rady ze dne 12. července 2022. Výdaje financované z grantů nástroje a dalších fondů Unie by měly v roce 2023 podle projekce činit 1,8 % HDP, zatímco investice financované z vnitrostátních zdrojů mají mít utlumující příspěvek k nastavení fiskální politiky v rozsahu 0,3 procentního bodu. Estonsko tedy plánuje financovat dodatečné investice prostřednictvím nástroje a dalších fondů Unie, a tudíž se nepočítá se zachováním investic financovaných z vnitrostátních zdrojů¹⁴. Plánuje financovat veřejné investice do zelené a digitální transformace a do energetické bezpečnosti, jako je energetická účinnost bydlení, posílení přenosových soustav s cílem umožnit výrobu většího množství zelené energie, širokopásmové připojení k internetu, digitální služby, moduly v oblasti zvyšování kvalifikace a prohlubování dovedností pro ekologickou transformaci.

---

¹⁴ Předpokládá se, že příspěvek ostatních kapitálových výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů bude mít utlumující povahu a dosáhne 0,3 procentního bodu HDP, což odráží vliv srovnávací základny z roku 2022, kdy byly získány velké zásoby plynu.

- (22) Podle programu stability z roku 2023 by měl schodek veřejných financí v roce 2024 mírně klesnout na 4,2 % HDP. Pokles v roce 2024 odráží zejména pokles výdajů v poměru k HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP na konci roku 2024 by podle programu stability z roku 2023 měl vzrůst na 23,6 %. Jak je však bylo uvedeno v tomto programu, tyto projekce dosud nezahrnují plánovaná opatření fiskální konsolidace nové vlády, která se ujala úřadu dne 17. dubna 2023, protože tato opatření nejsou dosud stanovena v právních aktech. Nová vláda plánuje zvýšit daň z přidané hodnoty, ekologické daně, spotřební daně z alkoholu a tabáku a zavést daň z automobilů. Na straně výdajů plánuje vláda snížit některé přídavky na dítě. Celkově program stability z roku 2023 odhaduje, že tato opatření by v roce 2024 zlepšila rozpočtové saldo o 1,3 % HDP. Na základě politických opatření známých dostatečně podrobně k datu uzávěrky prognózy (tj. bez výše uvedených plánovaných konsolidačních opatření nové vlády) předpokládá jarní prognóza Komise 2023 schodek veřejných financí v roce 2024 ve výši 2,7 % HDP. To je méně než schodek předpokládaný v programu stability z roku 2023, a to zejména z důvodu nižší schodkové základny předpokládané pro rok 2023 a příznivějšího výhledu HDP a daňových příjmů na rok 2024 v jarní prognóze Komise. Jarní prognóza Komise 2023 také očekává nižší poměr veřejného dluhu k HDP, a to ve výši 21,3 % na konci roku 2024.
- (23) Program stability z roku 2023 předpokládá v roce 2024 postupné ukončení všech podpůrných opatření v oblasti energetiky. Komise rovněž předpokládá postupné úplné ukončení podpůrných opatření v oblasti energetiky v roce 2024. To je založeno na předpokladu, že nedojde k opětovnému zvýšení cen energií.

- (24) Nařízení (ES) č. 1466/97 vyžaduje roční zlepšení strukturálního rozpočtového salda směrem ke střednědobému cíli o doporučenou hodnotu 0,5 % HDP¹⁵. Vzhledem k úvahám o fiskální udržitelnosti a potřebě snížit schodek pod referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě by podle Komise bylo v roce 2024 přiměřené zlepšení strukturálního salda ve výši alespoň 0,3% HDP. K zajištění takového zlepšení a v souladu s metodikou Komise je zapotřebí, aby růst čistých primárních výdajů¹⁶ financovaných z vnitrostátních zdrojů v roce 2024 nepřekročil 4,9 %, jak se odráží v tomto doporučení. To rovněž přispěje ke snížení jádrové inflace, která je výrazně nad průměrem eurozóny a která by v případě přetrvávání mohla vést ke ztrátě konkurenceschopnosti. Zároveň by v závislosti na vývoji na trhu s energiemi měla být postupně ukončena zbývající podpůrná opatření v oblasti energetiky (v současné době odhadovaná Komisí na 0,3 % HDP v roce 2023), počínaje těmi nejméně zacílenými, a související úspory by měly být použity na snížení schodku veřejných financí. Avšak podle jarní prognózy Komise 2023 není růst čistých primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v roce 2023 v souladu s doporučením Rady ze dne 12. července 2022. Pokud se to potvrdí, byl by namísto nižší růst čistých primárních výdajů v roce 2024.
- (25) Za předpokladu nezměněné politiky jarní prognóza Komise 2023 předpokládá, že čisté primární výdaje financované z vnitrostátních zdrojů v roce 2024 porostou o 4,5 %, což je méně než doporučená míra.
- (26) Podle programu stability z roku 2023 se očekává, že veřejné investice zůstanou v roce 2024 na úrovni 5,3 % HDP, oproti průměru ve výši 5,3 % HDP v období 2018–2023. Pokud jde o zdroje financování, očekává se, že investice financované z vnitrostátních zdrojů se sníží, a že investice financované ze strany Unie, zejména prostřednictvím nástroje, se zvýší.

---

¹⁵ Článek 5 nařízení (ES) č. 1466/97 požaduje rovněž korekci o více než 0,5 % HDP u členských států, jejichž veřejné zadlužení přesahuje 60 % HDP nebo které se potýkají s výrazným rizikem z hlediska udržitelnosti dluhu.

¹⁶ Čisté primární výdaje se určují jako výdaje financované z vnitrostátních zdrojů očištěné o diskreční opatření na straně příjmů a s vyloučením úrokových výdajů, jakož i výdajů na cyklickou nezaměstnanost.

- (27) Program stability z roku 2023 nastiňuje střednědobý fiskální vývoj do roku 2027. Podle tohoto programu by měl schodek veřejných financí činit 4,0 % HDP v roce 2025, 4,5 % v roce 2026 a 4,2 % do roku 2027. Očekává se tedy, že v horizontu programu se schodek veřejných financí pod úroveň 3 % HDP nevrátí. Podle programu stability z roku 2023 se dále očekává, že poměr veřejného dluhu k HDP vzroste z 23,6 % na konci roku 2024 na 33 % do konce roku 2027. Jak je však uvedeno výše, tyto projekce dosud nezahrnují plánovaná konsolidační opatření nové vlády.
- (28) Estonsko předložilo dne 9. března 2023 revizi svého plánu pro oživení a odolnost spolu s kapitolou REPowerEU. Dne 12. května 2023 navrhla Komise jeho kladné posouzení, přičemž musí být schválen Radou. Kvůli vysoké inflaci a narušení dodavatelských řetězců způsobenému válkou na Ukrajině bylo několik investic odloženo nebo zastaveno, což vedlo k revizi původního plánu pro oživení a odolnost. Estonsko je prvním členským státem, který do revize plánu zahrnul kapitolu REPowerEU, a hodlá předložit první a druhou žádost o platbu, jakmile Rada revidovaný plán schválí.
- (29) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) nařízení (EU) 2021/241 a kritériem 2.2 přílohy V tohoto nařízení zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Nová kapitola REPowerEU v plánu pro oživení a odolnost umožní financovat další reformy a investice na podporu strategických cílů Estonska v oblasti energetiky a zelené transformace. Pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost i dalších hospodářských politik a politik zaměstnanosti, které jdou nad rámec plánu, je i nadále důležité systematické zapojování místních a regionálních orgánů, sociálních partnerů a dalších příslušných zúčastněných stran, aby měla celková politická agenda širokou podporu.

- (30) Všechny programové dokumenty Estonska v rámci politiky soudržnosti schválila Komise v roce 2022. Rychlé provádění programů v rámci politiky soudržnosti komplementárně k plánu pro oživení a odolnost a v synergii s ním, včetně kapitoly REPowerEU, má v Estonsku zásadní význam pro dosažení zelené a digitální transformace, zvýšení hospodářské a sociální odolnosti a zajištění vyváženého územního rozvoje.
- (31) Kromě hospodářských a sociálních výzev, jimiž se zabývají plán pro oživení a odolnost a programy politiky soudržnosti, se Estonsko potýká s řadou dalších výzev souvisejících s přiměřeností záchranné sociální sítě, zejména pro nezaměstnané a starší osoby, s dlouhodobou péčí a zdravotní péčí a s energetikou a zelenou transformací.
- (32) Přiměřenost záchranné sociální sítě se zlepšila, ale riziko chudoby nebo sociálního vyloučení zůstává u některých skupin stále vysoké, zejména u starších osob (41,6 % v Estonsku oproti 19,5 % v Unii v roce 2021) a u osob se zdravotním postižením (40,4 % oproti 28,9 % v EU v roce 2021). U starších osob (nad 65 let) je riziko chudoby nebo sociálního vyloučení vysoké, a to zejména kvůli nízkému průměrnému důchodu. Kromě toho přetrvávají u starších osob rozdíly v chudobě mezi ženami a muži (míra ohrožení chudobou u starších žen činí 47,9 %, což je téměř o 21 procentních bodů více než u mužů). Restriktivní kritéria pro pobírání podpory v nezaměstnanosti, zejména vysoké prahové hodnoty pro zaměstnání a příjem před nezaměstnaností, i nadále vystavují nezaměstnané osoby riziku chudoby. Osoby, které pracují vždy jen po krátké období a využívají nestandardní formy práce, nemají v případě nezaměstnanosti nárok na podporu v nezaměstnanosti. V roce 2022 pobíralo podporu v nezaměstnanosti pouze 29 % nově registrovaných nezaměstnaných a 39 % pobíralo pevně stanovené dávky v nezaměstnanosti. Sociální ochrana by mohla být posílena pomocí rozšíření rozsahu podpory v nezaměstnanosti a uvolnění minimálních kritérií pro přístup k této podpoře, zejména pro osoby, které pracují vždy jen po krátké období a využívají nestandardní formy práce, a zvýšení přiměřenosti důchodů.

(33) Estonsko sice přijalo opatření ke zlepšení přístupnosti a cenové dostupnosti dlouhodobé péče, problémy však přetrvávají. Veřejné výdaje na zdravotní a dlouhodobou péči jsou ve srovnání s průměrem Unie nízké, což brání včasnému a rovnému přístupu ke zdravotní a dlouhodobé péči. Vysokému podílu obyvatel ve věku 65 let a více, kteří potřebují dlouhodobou péči, chybí pomoc s osobní péčí nebo pracemi v domácnosti. Potřeba domácí péče je jednou z nejvyšších v Unii. Navíc zatímco obyvatelstvo stárne a střední délka života v Estonsku je jednou z nejnižších v Unii, míra subjektivně neuspokojených potřeb zdravotní péče je vysoká, ačkoli ve srovnání s předchozími lety klesla (13 % v roce 2020 a 8,1 % v roce 2021 ve srovnání s průměrem Unie, který činí 2 %). Tato vysoká míra souvisí zejména s čekacími listinami a s nedostatkem a nerovnoměrným rozložením zdravotnických pracovníků v zemi. Ačkoli doplatky mírně poklesly, jsou vysoké jak u zdravotní péče, tak u dlouhodobé péče a výrazně převyšují průměr Unie. K řešení problémů v těchto oblastech by mohlo přispět zajištění udržitelného financování zdravotní a dlouhodobé péče.

(34) Po ruské invazi na Ukrajinu Estonsko úspěšně upustilo od dovozu plynu z Ruska a přeměrovalo dovoz energie přes terminál pro zkapalněný zemní plyn (LNG) v litevském městě Klaipėda a terminál LNG ve finském Inkoo. Spotřeba zemního plynu v Estonsku poklesla v období od srpna 2022 do března 2023 ve srovnání s průměrnou spotřebou plynu ve stejném období v předchozích pěti letech o 36 %, tedy více, než požadoval cíl stanovený na 15 %. Estonsko by mohlo pokračovat ve snaze o dočasné snížení poptávky po plynu do 31. března 2024 v souladu s nařízením Rady (EU) 2022/1369¹⁷. Ačkoli Estonsko dosahuje pokroku v zavádění energie z obnovitelných zdrojů, podíl ropné břidlice v jeho skladbě zdrojů energie zůstává značný. Podíl obnovitelné energie na hrubé konečné spotřebě energie vzrostl z 30,1 % v roce 2020 na 37,6 % v roce 2021. V roce 2021 představoval podíl ropné břidlice 58 % skladby zdrojů energie, což je o 5 procentních bodů méně než v roce 2018, ale o 2 procentní body více než v roce 2020. V kapitole REPowerEU nedávno revidovaného plánu pro oživení a odolnost se Estonsko zavázalo k reformě v oblasti povolovacího postupu a zvýšení kapacit místních povolovacích orgánů. Očekává se, že tyto reformy umožní další pokrok směrem k využívání obnovitelné energie. Dalšímu pokroku brání nedostatečná kapacita sítě, která by pojala větší objem obnovitelných zdrojů energie. Estonsko musí rovněž pokračovat ve svém úsilí o synchronizaci své elektrické rozvodné sítě se sítěmi ve zbytku Unii, aby postupně ukončilo svou závislost na elektrizační soustavě BRELL (Bělorusko, Rusko, Estonsko, Litva a Lotyšsko). Je sice patrný pokrok, ale tuto transformaci je ještě třeba dokončit. Za tímto účelem je nezbytná spolupráce s Lotyšskem a Litvou. Klíčem k zelené transformaci Estonska je energetická účinnost. Zvýšení energetické účinnosti hospodářství, včetně fondu budov, bude vyžadovat ambicióznější cíle v oblasti energetické účinnosti a zvýšení renovační kapacity menších obcí lepším zacílením podpůrných opatření. Estonsko se zaměřilo na zvýšení udržitelnosti svého odvětví dopravy přijetím plánu rozvoje dopravy a mobility na období 2021–2035, ale je třeba přijmout vhodnější opatření k urychlení přechodu na méně znečišťující odvětví dopravy.

---

¹⁷ Nařízení Rady (EU) 2022/1369 ze dne 5. srpna 2022 o koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky po plynu (Úř. věst. L 206, 8.8.2022, s. 1).

Ačkoli Estonsko investuje do elektrifikace železniční sítě, její realizace dosud nebyla vyhodnocena. Přechod k udržitelné dopravě se musí uskutečnit také v oblasti soukromých vozidel, kde je zapotřebí širší využívání vozidel s nulovými a nízkými emisemi. Urychlení přechodu na méně znečišťující způsoby dopravy by mohly pomoci příslušné pobídky, jako jsou ekologické daně, včetně roční daně ze silničních vozidel založené na emisích.

- (35) Nedostatek pracovních sil a dovedností v odvětvích a povoláních, která jsou klíčová pro zelenou transformaci, včetně výroby, zavádění a udržování technologií s nulovými čistými emisemi, brzdí přechod na hospodářství s nulovými čistými emisemi. Aby se snížil nedostatek dovedností a podpořilo se začlenění a přerozdělení pracovních sil, jsou zásadně důležité vysoce kvalitní systémy vzdělávání a odborné přípravy, které budou reagovat na měnící se potřeby trhu práce, a cílená opatření pro prohlubování dovedností a změny kvalifikace. Pro zapojení nevyužívané pracovní síly, která je v nabídce, je zapotřebí, aby tato opatření byla přístupná, zejména pro jednotlivce a v odvětvích a regionech, jichž se zelená transformace dotýká nejvíce. V roce 2022 byl v Estonsku hlášen nedostatek pracovních sil u 68 povolání, která vyžadovala specifické dovednosti nebo znalosti pro zelenou transformaci, například u třídíčů odpadů, stavebních techniků a stavebních inženýrů. Nedostatek pracovních sil byl dále uváděn jako jeden z faktorů omezujících výrobu v průmyslu a ve stavebnictví.
- (36) Na základě posouzení Komise přezkoumala Rada program stability z roku 2023 a její stanovisko¹⁸ je promítnuto do doporučení č. 1.

---

¹⁸ Podle čl. 5 odst. 2 nařízení (ES) č. 1466/97.

(37) Vzhledem k úzké provázanosti ekonomik členských států eurozóny a jejich kolektivnímu příspěvku k fungování hospodářské a měnové unie Rada doporučila, aby členské státy eurozóny, mimo jiné prostřednictvím svých plánů pro oživení a odolnost, i) zachovaly udržitelnost dluhu a upustily v roce 2023 od rozsáhlé podpory agregátní poptávky, lépe se zaměřily na fiskální opatření k řešení dopadu vysokých cen energií a zvažily vhodné způsoby ukončení podpory, až tlak na ceny energií poklesne, ii) udržely vysokou úroveň veřejných investic a podporovaly soukromé investice s cílem napomoci zelené a digitální transformaci, iii) podporovaly takový vývoj mezd, který zmírní ztrátu kupní síly a zároveň bude omezovat sekundární dopady na inflaci, dále zlepšovaly aktivní politiky na trhu práce a řešily nedostatek kvalifikovaných pracovníků, iv) zlepšily podnikatelské prostředí a zajistily, aby energetická podpora pro podniky byla nákladově efektivní, dočasná a zaměřená na životaschopné podniky a zachovávala pobídky pro ekologickou transformaci, a v) zachovaly makrofinanční stabilitu, sledovaly rizika a současně pokračovaly v práci na dokončení bankovní unie. K provedení prvního, druhého, třetího a čtvrtého doporučení uvedeného v doporučení týkajícím se eurozóny 2023 přispívají v případě Estonska doporučení č. 1, 2, 3 a 4,

DOPORUČUJE Estonsku v období 2023–2024:

1. Ukončit co nejdříve v letech 2023 a 2024 mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky a použít související úspory ke snížení schodku veřejných financí. Pokud by si nový nárůst cen energií vyžádal nová nebo pokračující podpůrná opatření, zajistit, aby tato podpůrná opatření byla zaměřena na ochranu zranitelných domácností a podniků, aby byla fiskálně dostupná a zachovávala stimuly k úsporám energií.

Zajistit obezřetnou fiskální politiku, zejména omezením nominálního růstu čistých primárních výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v roce 2024 na nejvýše 4,9 %¹⁹.

Zachovat veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistit účinné využívání grantů z nástroje i dalších fondů Unie, především za účelem podpory zelené a digitální transformace.

V období po roce 2024 pokračovat v provádění střednědobé fiskální strategie postupné a udržitelné konsolidace v kombinaci s investicemi a reformami přispívajícími k vyššímu udržitelnému růstu s cílem dosáhnout obezřetné střednědobé fiskální situace.

2. Pokračovat v soustavném provádění svého plánu pro oživení a odolnost, včetně jeho kapitoly REPowerEU. Pokračovat v urychleném provádění programů politiky soudržnosti v úzkém napojení na plán pro oživení a odolnost a v souladu s tímto plánem.
3. Posílit sociální ochranu rozšířením rozsahu pokrytí dávkami v nezaměstnanosti, zejména pro osoby s krátkými pracovními obdobími a s nestandardními formami práce s cílem řešit mimo jiné chudobu ve stáří. Zlepšit přístup ke zdravotní a dlouhodobé péči a jejich cenovou dostupnost, zejména zajištěním jejich udržitelného financování.

---

¹⁹ To podle odhadů odpovídá ročnímu zlepšení strukturálního rozpočtového salda v roce 2024 ve výši alespoň 0,3 % HDP, jak je popsáno ve 24. bodě odůvodnění.

4. Snížit celkovou závislost na fosilních palivech, urychlit zavádění obnovitelných zdrojů energie, mimo jiné posílením kapacity tuzemské elektrizační soustavy. Zajistit dostatečnou kapacitu propojení elektroenergetických soustav pro zvýšení bezpečnosti dodávek a pokračovat v synchronizaci s elektrizační soustavou Unie. Posílit energetickou účinnost prostřednictvím nových finančních a podpůrných opatření ke splnění cílů dlouhodobé strategie renovací. Pokračovat v úsilí o zvýšení podílu udržitelné dopravy elektrifikací železniční sítě a zdaněním, které motivuje k postupné obnově vozového parku směrem k vozidlům s nulovými nebo nízkými emisemi. Zintenzivnit politické úsilí zaměřené na poskytování a získávání dovedností a kompetencí potřebných pro zelenou transformaci.

V Bruselu dne

Za Radu
předseda nebo předsedkyně
